

TIRO

Teens and ICT:
Risks and Opportunities

Cyberteens @ risk?

Tieners verknocht aan internet, maar ook waakzaam voor risico's?

Samenvatting survey

Onderzoeksgroep Strategische Communicatie – Universiteit Antwerpen
Faculteit PSW, Departement CW, OSC, St-Jacobstraat 2, 2000 Antwerpen

Prof. dr. Michel Walrave, Sunna Lenaerts & Sabine De Moor

*De studie kadert binnen het onderzoeksprogramma « Samenleving en Toekomst »,
in opdracht van en gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid.*

Contactpersoon:

Michel Walrave, +32 (0)3/275.56.81, +32 (0)475/45.97.85

michel.walrave@ua.ac.be

<http://www.ua.ac.be/tiro>

Zo'n 6 op de 10 tieners zou het internet missen, mocht de verbinding stuk zijn. De helft maakt nieuwe vrienden op het internet. 4 op de 10 zou het leven zelfs saai en leeg vinden zonder internet.

Hoewel het internet niet meer weg te denken is uit het leven van tieners, worden ze soms ook geconfronteerd met bepaalde risico's. Zo werden 6 op de 10 al geconfronteerd met geweld of naaktbeelden online. Zo'n 3 op de 10 was al slachtoffer van pestgedrag online en 1 op de 6 kreeg seksueel getinte vragen van oudere chatpartners.

Dit zijn enkele resultaten uit een genuanceerd beeld van kansen en risico's dat geschetst wordt in het onderzoek TIRO: Teens & ICT, Risks & Opportunities.

Hierna worden enkele resultaten samengevat van de enquête bij tieners en ouders uitgevoerd door de Onderzoeksgroep Strategische Communicatie (OSC) van de Universiteit Antwerpen in het kader van het programma *Samenleving & Toekomst* van het Federaal Wetenschapsbeleid.

In totaal werden via scholen 1318 12-18 jarigen ondervraagd over onder meer hun internetgebruik, confrontatie met bepaalde risico's en hoe ze hierop reageren. Ook hebben 571 ouders deelgenomen aan het onderzoek. Zij werden onder andere gepolst naar hun internetgebruik, maar ook hun visie op het ICT-gebruik van hun tiener en hun eventuele confrontatie met bepaalde risico's.

Deze enquête werd aangevuld met 21 focusgroepgesprekken met tieners, ouders en leerkrachten en 12 brainstormsessies. Meer resultaten worden toegelicht in het volledige onderzoeksrapport.

Kansen

Bijna alle onderzochte tieners gebruiken op één of andere manier het internet (96,3%). Tieners zijn gemiddeld 2 uur per dag online, maar op een woensdag of verlofdag is dit gemiddeld een half uur langer. Jongens zouden graag meer tijd online spenderen, maar meisjes minder.

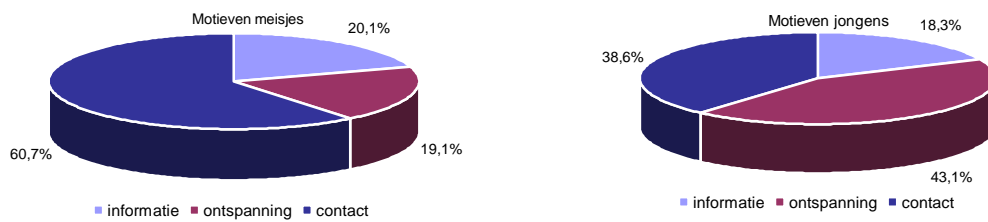
De meerderheid van de ouders (51,5 %) is wel tevreden over de tijd die hun tieners op het internet spenderen. Toch zou 4 op de 10 ouders hun tiener liever minder tot veel minder tijd op het internet zien doorbrengen (43,1 %).

Motieven

Meisjes gebruiken het internet vooral voor sociale contacten (60,7%) terwijl dit minder belangrijk is voor jongens (38,6%).

Zij vinden ontspanning vooral belangrijk (43,1% versus 19,1% meisjes). Het zoeken naar informatie is voor een vijfde van de jongens (18,3%) en meisjes (20,1%) het hoofdmotief om online te gaan.

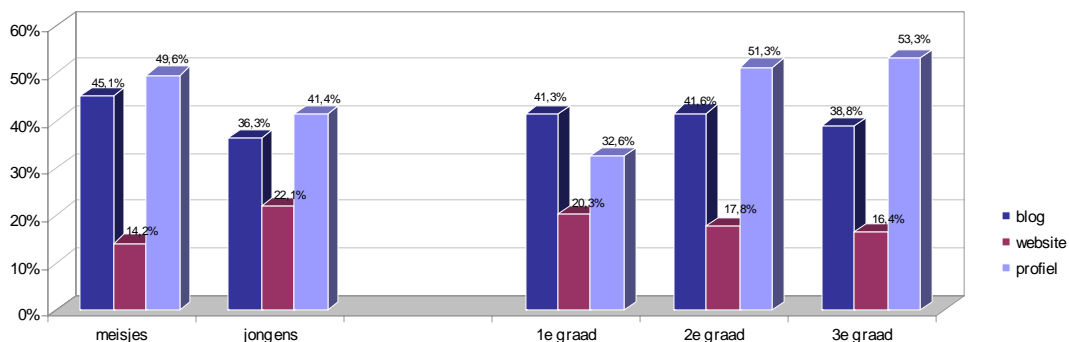
Figuur 1: Vergelijking motieven internetgebruik tussen jongens en meisjes (N=1197).

Chats, blogs & profielen

Zo'n 9 op de 10 is een chatter. Bijna twee op de tien jongeren (18,2 %) heeft een eigen website. Veel meer tieners (40,7 %) hebben een eigen blog. De helft (45,5 %) geeft aan dat ze een profielpagina hebben. Meer meisjes hebben blogs en profielpagina's, meer jongens hebben eigen websites. Ietwat meer jonge dan oudere tieners hebben een blog, meer oudere tieners maken een profielpagina aan.

Figuur 2: Frequentieverdeling blogs, websites, profielpagina's, vergelijking geslacht (N=1287) en graden (N=1281).

Gamen

Meer dan 8 op de 10 jongeren gamen. Slechts 16,7 % van de jongeren stelt nooit computer- of videogames te spelen, terwijl ongeveer evenveel tieners (16,9 %) zeggen iedere dag te gamen. Een derde van de tieners (27,9 %) speelt enkele keren per week. Jongens gamen opmerkelijk vaker en langer dan meisjes. Bovendien spelen jongere tieners uit de eerste graad significant vaker computerspelletjes dan oudere tieners.

Wat de typen games betreft, zijn actiespelletjes, race games, sport- en avonturenspelletjes het populairst.

Ten slotte valt op te merken dat naast vragen over gaming, ook een vraag gesteld werd over online gokken of e-gambling. Hoewel dit vaak een financiële inzet vereist, stelt toch 16,6 % van de tieners dit al gedaan te hebben.

Thuis

Bijna alle tieners (92,8 %) maken thuis gebruik van het internet. Meer tieners uit Vlaanderen (96,4 %) gebruiken thuis het internet dan Waalse tieners (88,4 %).

Bij meer dan de helft van de tieners (56,0 %) staat de computer die ze het vaakst gebruiken in een afgesloten ruimte, meestal hun eigen slaap- of studeerkamer.

Op school

Ruim zes op de tien (62,6 %) jongeren gebruikt het internet op school. Het Vlaamse onderwijs (76,8 %) scoort hierop hoger dan het Waalse onderwijs (45,3 %). De meerderheid van de jongeren (55,5 %) mogen de schoolcomputers enkel gebruiken voor schoolwerk. Toch staat bij één derde van de tieners (33,5 %) een chatprogramma zoals MSN op de schoolcomputers. Bij negen op de tien jongeren (89,5 %) is er steeds een leerkracht in het lokaal wanneer ze het internet op school raadplegen.

Acht op de tien jongeren (80,9 %) gebruiken soms tijdens de les het internet. Toch antwoorden slechts vier op de tien jongeren (43,6 %) dat zij op school leren hoe betrouwbare informatie op het internet te herkennen.

Het gebruik van chat- of sms-taal maakt, vaak tot grote bezorgdheid van de leerkrachten, een opmars in de schoolcontext. Zo bevestigt bijna vier op de tien jongeren (38,9 %) dat ze chattaal of sms-taal gebruiken om sneller te kunnen noteren in de klas. Bijna drie op de tien (28,3 %) geven ook toe soms schrijffouten te maken omdat ze gewoon zijn veel chattaal of sms-taal te gebruiken.

Elders

Bijna acht op de tien jongeren (77,0 %) gebruikt wel eens het internet bij een vriend of vriendin. Ruim één vijfde van de tieners (22,1 %) gebruikt het internet in de bibliotheek. Een internetcafé (13,7 %), het werk van de ouders (9,2 %) of winkels waar men games verkoopt (4,7 %) worden minder bezocht om online te gaan.

Betrokkenheid & afspraken ouders

Zowat zeven op de tien jongeren (69,8 %) krijgen van hun ouders wel eens de vraag wat ze op het internet doen. Meer meisjes dan jongens stellen regelmatig die vraag te krijgen. Ook meer jongere tieners horen die vraag terugkomen dan oudere tieners.

Drie vierde van de ouders is ervan overtuigd dat het internet belangrijk is voor de algemene vorming van hun kind (75,8 %). Bijna evenveel ouders menen dat gebruik van het internet belangrijk is voor de latere kansen van hun kinderen op de arbeidsmarkt (74,4 %). Over de bijdrage van het internet voor het halen van goede schoolresultaten of voor sociale contacten zijn de ouders minder overtuigd. Slechts vier op de tien ouders vinden het internet belangrijk voor de sociale contacten van hun kind (41,8 %). Nog minder ouders (35,3 %) menen dat het internet belangrijk is voor het behalen van goede schoolresultaten.

Zowel bij tieners als hun ouders werd gepolst naar afspraken die gemaakt worden over wat mag en niet mag bij internetgebruik.

Bijna alle jongeren (93,4 %) stellen dat ze het internet mogen gebruiken wanneer ze alleen thuis zijn. Eén derde van de tieners (32,3 %) mag slechts een bepaalde tijd op het internet. Ongeveer een derde van hen (10,0 %) houdt zich niet aan deze afspraak.

Het overgrote deel van de jongeren mag gamen (93,1 %) of chatten (92,9 %). In het gebruik van chattaal wensen meer ouders beperkingen op te leggen, stellen de tieners. Het gebruik van chattaal wordt bij 21,4 % van de tieners door hun ouders beperkt tot het chatten.

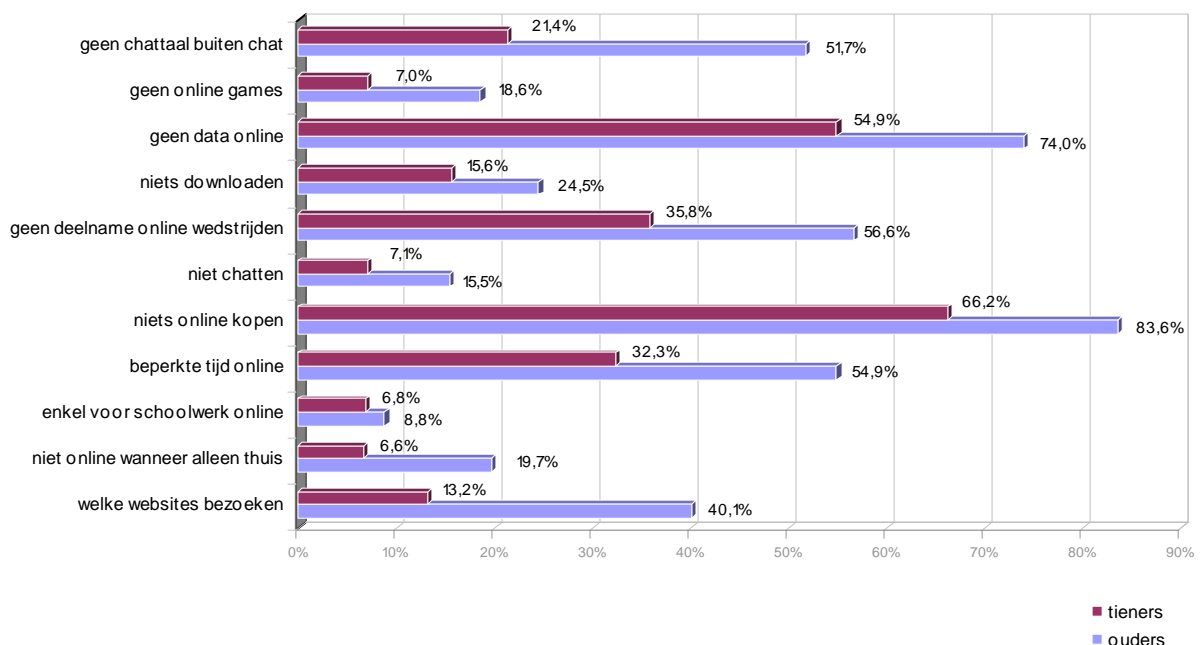
De meeste jongeren (86,8 %) kunnen ook vrij kiezen welke websites ze willen bezoeken. Toch krijgt 13,2 % van de tieners hierover instructies van de ouders over welke websites bezocht mogen worden (2,9 % daarvan houdt hier geen rekening mee). Bovendien mag 6,8 % van de jongeren enkel het internet gebruiken voor schoolwerk (de helft, 3,3 % houdt zich daar niet aan).

Downloaden wordt meer gelimiteerd: 15,6 % van de tieners mag niets downloaden, een meerderheid houdt zich aan die afspraak (10,2 %) maar een derde niet (5,4 %).

Een derde van de jongeren zegt niet te mogen deelnemen aan wedstrijden op het internet (35,8 %, waarvan 2,1 % dit toch doet). Heel wat jongeren mogen van hun ouders niets kopen (66,2 %, waarvan 2,1 % niet gehoorzaamt) of geen persoonlijke informatie geven op het internet (54,9 %, waarvan 6,5 % zich hier niet aan houdt).

De visie van de tieners omtrent afspraken en beperkingen van internetgebruik werd ook vergeleken met wat de ouders hiervan vinden. De ouders proberen hun tieners vooral te beperken in bepaalde toepassingen die economische en privacyrisico's kunnen inhouden, zoals online aankopen, deelname aan online wedstrijden en het vrijgeven van persoonsgegevens online. Ook de duur van het internetgebruik wordt door een meerderheid van de ouders begrensd. Een duidelijk contrast werd vastgesteld tussen de proportie ouders en tieners die meedelen dat bepaalde afspraken gelden, waarbij meer ouders beperkende maatregelen signaleren dan de tieners, zoals blijkt uit de volgende figuur.

Figuur 3: Frequentieverdeling beperkende maatregelen, vergelijking tieners en ouders (N=1798).

Naast afspraken tussen tieners en ouders, werd ook gepeild naar eventuele controlemaatregelen van ouders.

De meerderheid van de tieners (72,0 %) is ervan overtuigd dat de ouders nooit nagaan naar welke sites zij surfen. Zo'n twee op de tien (17,0 %) denkt dat hun ouders hun surfgedrag wel controleren. Eén op de tien (11,0 %) zegt niet te weten of hun ouders hun surfgedrag nakijken. Toch wist vier op de tien jongeren (39,3 %) soms tot altijd de lijst van de websites die ze bezocht hebben.

Terwijl zeven op de tien jongeren denkt dat ouders nooit hun surfgedrag controleren, stelt slechts vier op de tien ouders (43,4 %) dit nooit te doen.

Het blijkt dan ook dat meer dan de helft van de ouders (56,4 %) al heeft nagekeken welke websites hun kind bezoekt. Een vierde van de ouders (26,3 %) geeft aan dit vaak of zelfs systematisch te doen.

Risico's

Naast motieven en frequentie van internetgebruik en specifieke vaardigheden, werd in het onderzoek aandacht besteed aan risico's die jongeren online kunnen lopen.

Drie categorieën risico's werden bestudeerd: *content-* *contact-* en *commerce-*gerelateerde risico's.

Onder *content*risico's klasseren we de confrontatie met gewelddadige, racistische en pornografische webinhoud.

*Contact*risico's betreffen verschillende vormen van cyberpesten, maar ook seksueel getinte chatcontacten met oudere gesprekpartners. Ook het vrijgeven van persoonsgegevens aan chatpartners werd hierbij onderzocht.

Bij *commerce*risico's ten slotte, werden onder meer het vrijgeven van persoonsgegevens aan bedrijven en confrontatie met ongevraagde reclame e-mails bestudeerd.

Content

Naakt & porno

Tieners kunnen al dan niet gewenst in contact komen met seksueel expliciete beelden. Zes op de tien jongeren (61,2%) zegt al per ongeluk op websites met naaktbeelden beland te zijn en de helft op pornosites (52,6%). Bewust zoeken naar porno gebeurde door een kwart van de tieners (27,8%). Vooral jongens en oudere tieners worden zowel toevallig als gewenst hiermee geconfronteerd.

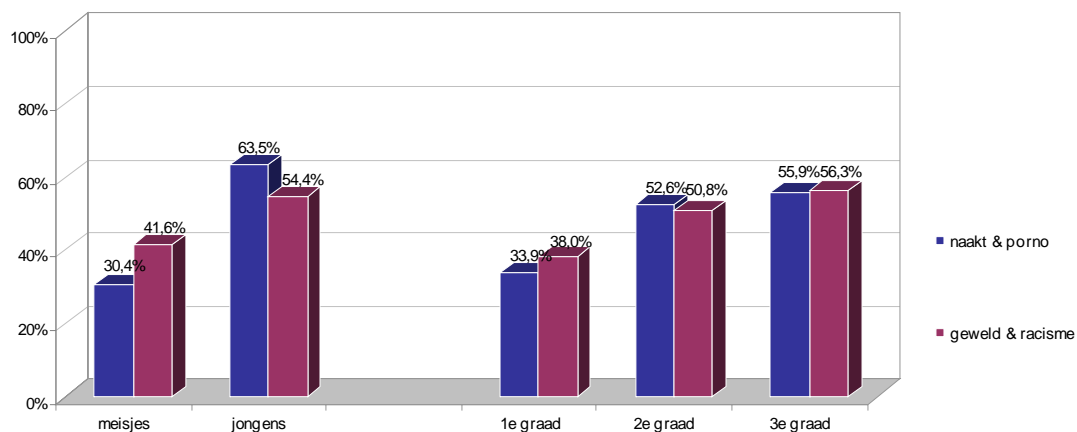
De jongeren verwezen in de groepsdiscussies naar bepaalde situaties waarin ze toevallig geconfronteerd worden met porno: de resultaten van – op het eerste zicht - onschuldige zoektermen, hyperlinks in spam, maar ook pop-ups die op het scherm verschijnen.

Geweld & racisme

Ook werden zes op de tien jongeren (60,7%) al geconfronteerd met beelden die ze gruwelijk of walgelijk vinden of foto's/filmpjes met gewelddaden (57,0%). Met racistische websites werden minder tieners geconfronteerd, namelijk een kwart van de jongeren (26,3%).

Hierna worden de verschillen tussen jongens en meisjes en tussen de drie leeftijdsgroepen grafisch weergegeven waarbij de verschillende vragen omtrent confrontatie met naakt en porno enerzijds en met geweld en racisme anderzijds samengebracht zijn.

Figuur 4: Confrontatie met potentieel schadelijke webinhoud, vergelijking geslacht (N=1282) en graden (N=1280).

Visie ouders

Ook de ouders werden gepolst naar hun mening over de risico's waarmee hun zoon of dochter al geconfronteerd werd online. Voor de meeste risico's werden significante verschillen gevonden tussen tieners en ouders. Ouders onderschatten de confrontatie van hun kind met bepaalde situaties. Belangrijk is dat ongeveer een vijfde van de ouders bij bepaalde risico's meedeelt niet te weten of hun tiener hiermee al in aanraking kwam.

Contact

Chatten is als praktisch volledig ingeburgerd in het leven van de meeste tieners. Het biedt niet alleen de mogelijkheid om met vriend(in)nen te communiceren na schooltijd bijvoorbeeld, maar ook om contact te leggen met personen die men via het internet leert kennen. Zo blijkt dat de helft (52,2%) van de jongeren soms chat met personen die ze enkel van het internet kennen.

Privacy

Wanneer ze voor het eerst met iemand chatten die ze nog nooit in het echt ontmoet hebben, dan vertrouwen tieners bepaalde gegevens gemakkelijker toe dan andere. Profielgegevens (zoals geslacht, leeftijd, hobbies) geven bijna 8 op de 10 jongeren vrij. Over beelden, zoals foto's of video's van zichzelf, zijn de tieners verdeeld. Een foto kan voor 3 op de 10 tieners (35,1%), een filmpje enkel voor 1 op de 10 (9,9%).

Met contactgegevens zijn ze voorzichtiger. Meer dan 9 op de 10 geven thuisadres en – telefoon niet vrij tijdens een eerste chatcontact met een onbekende (95,3%). Hoewel 7 op de 10 hun gsm-nummer niet zouden geven, stelt een vierde van de tieners dit (misschien) wel te doen (17,5 % misschien en 5,3 % zeker).

Hoewel meer dan de helft (54,7 %) aangeeft zijn e-mailadres zeker niet of misschien niet te geven, zou een iets kleinere groep (45,3 %) dit misschien wel of zeker wel doen.

Meisjes en jongens gaan op een andere manier om met het vrijgeven van persoonlijke informatie aan onbekenden op de chat. Meisjes zijn eerder geneigd dan jongens om hun profielgegevens vrij te geven. Contactgegevens en gegevens waardoor ze fysiek herkenbaar worden, zouden significant meer jongens vrijgeven dan meisjes.

Oudere chatters

Tijdens het chatten kan het voorkomen dat de gesprekspartner liegt over zijn/haar identiteit. Een derde van de tieners (33,1 %) heeft al gemerkt dat hun chatpartner loog over zijn of haar identiteit. Een vijfde (21,3 %) geeft toe dit zelf al gedaan te hebben. Jongens (24,2 %) zouden dit meer doen dan meisjes (18,4 %). Bijna 4 op de 10 (39,3 %) heeft al eens gedaan alsof ze ouder zijn om toegang tot een website te krijgen.

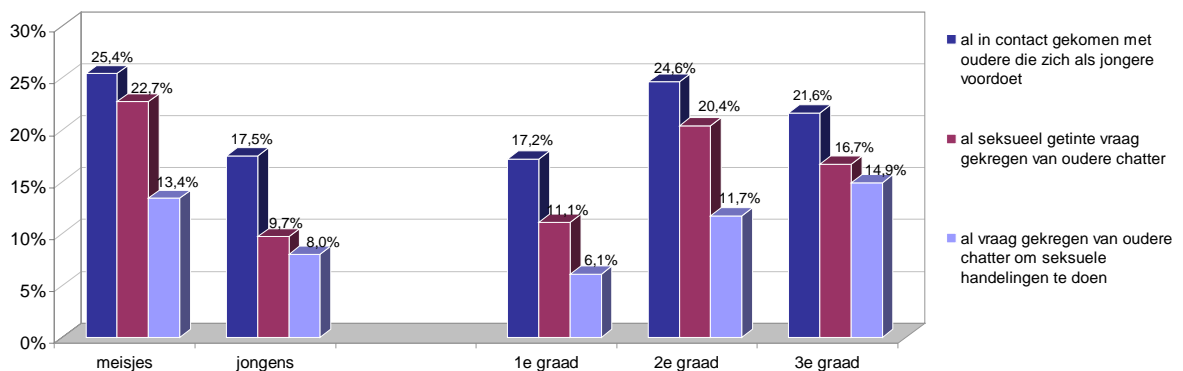
Zo'n 2 op de 10 jongeren (21,2%) ontdekten al eens dat ze eigenlijk met een volwassene aan het chatten waren die zich als een jongere voordeed. In de groepsdiscussies waarin dit thema ook aan bod kwam, vertelden jongeren dit snel door te hebben omdat volwassenen de chattaal van jongeren niet volledig beheersen. Ook gebruiken jongeren soms de webcam om te controleren met wie ze te maken hebben.

Een van de meest besproken en gemediatiseerde risico's die met chatten in verband wordt gebracht, zijn de eventuele seksueel getinte vragen van volwassenen naar minderjarigen toe. Ook dit delicate onderwerp kwam in het onderzoek aan bod.

Meer dan 8 op de 10 jongeren (83,9 %) heeft op het internet nog nooit van een oudere chatpartner de vraag gekregen om seksuele informatie over zichzelf te geven. Bijna 9 op de 10 (89,3 %) heeft op het internet nog nooit van iemand die heel wat ouder is de vraag gekregen om seksuele handelingen te stellen.

Ondanks deze hoge percentages, blijkt dat 1 op de 6 tieners (16,1%) al met seksueel getinte vragen van iemand die veel ouder is, werd geconfronteerd en 1 op de 10 (10,6%) al werd aangezet om seksuele handelingen te doen door een veel ouder chatcontact. Meisjes maken dit meer mee dan jongens, zo ook oudere tieners dan jongere.

Figuur 5: Frequentie risico's chatcontacten, vergelijking geslacht (N=1309) en graden (N=1309).

Pesten

Soms kunnen onaangename contacten tussen tieners zelf voorkomen. Zo stelt een derde van de tieners (34,3 %) al eens gepest te zijn via internet of gsm. Bij ongeveer twee derde daarvan (21,5 %) gebeurt dit zelden en bij een derde (10,4 %) soms. Een kleine minderheid (2,4 %) stelt dat dit vaak gebeurt. Een vijfde (21,2 %) van de tieners geeft toe ooit al iemand via gsm of internet gepest te hebben.

Verskillende onaangename situaties werden aan de jongeren voorgelegd om na te gaan in welke mate ze die al meemaakten.

Het uitgesloten worden uit een online groep komt het minst voor (11,9 %). Iets meer tieners (13,3 %) hebben ervaring met onbewust gefilmd of gefotografeerd te worden, waarna deze beelden online werden geplaatst. Bij 16,5 % van de jongeren werd ooit al eens ingebroken in hun e-mail of MSN en stuurde de dader, eens toegang tot de virtuele brievenbus van het slachtoffer, berichten naar de contactpersonen van de gepeste. Bij een op de vijf jongeren (20,5 %) werd ooit al eens ingebroken in hun e-mail of MSN en veranderde de dader hun paswoord. Deze opmerkelijke resultaten kunnen mee verklaard worden door het feit dat tieners niet altijd even voorzichtig met hun paswoorden omspringen. Zo heeft 43,7 % van de tieners ooit al eens het paswoord van zijn of haar e-mail- of MSNaccount aan een vriend(in) verteld.

De meest courante praktijk ten slotte, is het ontvangen van e-mails of sms'jes van iemand van wie de jongeren er geen meer wensen. Ruim vier op de tien jongeren (45,5 %) kregen hier al eens mee te maken.

Commerce

Bij het surfen worden jongeren soms geconfronteerd met bedrijven die hen vragen om persoonsgegevens mee te delen. Daarnaast kunnen tieners ook ongevraagd reclame ontvangen van bedrijven.

Privacy

Zo'n 7 op de 10 jongeren (67,1%) wordt wel eens geconfronteerd met websites die informatie over hen vragen.

Drie vierde van de tieners (72,8 %) stelt zich hier vragen bij. Ze vragen zich soms af waarom bepaalde websites die informatie nodig hebben. Een ruime meerderheid (69,2 %) maakt zich bovendien zorgen over wat een website met die persoonlijke informatie doet. Zes op de tien jongeren (60,5 %) geven dan ook toe soms met opzet foute gegevens in te vullen wanneer ze niet weten waarom een website informatie over hen nodig heeft.

Tieners blijken profielgegevens zoals lievelingsproducten, hobby's en geslacht gemakkelijk vrij te geven als ze in ruil daarvoor een geschenk ontvangen. Zo zou meer dan 7 op de 10 gegevens over geslacht, hobbies, lievelingswinkels/-producten meedelen.

Eigen contactgegevens geven de tieners minder snel vrij.

Zo zou 74,0 % hun telefoonnummer van thuis, 68,2 % hun thuisadres en 62,3 % hun eigen gsm-nummer zeker niet vrijgeven in ruil voor een geschenk. Ongeveer 3 tot 4 op de 10 zou dit dus wel doen.

Ook contactgegevens van ouders of vrienden blijken de tieners te beschermen. Bijna acht op de tien jongeren (79,2 %) zou zeker niet het e-mailadres van zijn of haar vader of moeder geven in ruil voor een geschenk. Het e-mailadres van een vriend of vriendin geeft 76,6 % van de tieners zeker niet vrij.

Het beroep van de ouders zouden meer dan 7 op de 10 tieners niet vrijgeven (76,7 %) als ze daarvoor een geschenk krijgen. Dit betekent echter ook dat ongeveer een vijfde wel persoonsgegevens van ouders of vrienden zou meedelen aan een bedrijf.

Over hun eigen e-mailadres zijn de meningen meer verdeeld. Zo zou de helft van de tieners (50,8 %) hun e-mailadres (misschien) geven als ze in ruil daarvoor een leuke aanbieding krijgen.

Ook aan de ouders werd gevraagd in welke mate ze bepaalde gegevens meedelen aan een bedrijf. Ouders zouden over de hele lijn minder gegevens vrijgeven dan hun tieners. Bovendien vinden 9 op de 10 ouders (90,8 %) dat tieners de toestemming zouden moeten vragen aan hun ouders voor ze persoonsgegevens vrijgeven op het internet, terwijl zo'n 4 op de 10 jongeren dit vindt (44,6 %).

Er blijkt ook een significant genderverschil in privacygevoeligheid. Zo zouden meisjes een hogere privacygevoeligheid hebben dan jongens. Dit blijkt uit zowel de enquête als de groepsdiscussies. Oudere tienermeisjes geven vaker een valse naam, adres en e-mailadres op om spam te vermijden, zo vertelden ze tijdens de gesprekken.

Spam

Door persoonsgegevens vrij te geven, worden tieners soms geconfronteerd met reclamemails. Bijna acht op de tien (77,1 %) jongeren heeft al eens ongevraagd een reclamemail ontvangen van een bedrijf. De meeste jongeren (60,2 %) verwijderen deze mail onmiddellijk. Toch neemt meer dan een op de drie (35,5 %) deze mails snel eens door. Een vierde van de jongeren (25,3 %) blokkeert het e-mailadres van de verzender. Zes op de tien jongeren vindt het ontvangen van spam een beetje (42,1 %) tot zeer erg (22,6 %). Dit neemt niet weg dat een derde van de jongeren (35,3 %) het ontvangen van spam helemaal niet erg vindt.

Mobiele diensten

Daarnaast werden de tieners ook gepolst naar hun ervaring met aanbiedingen voor gsm beltonen. Uit de survey blijkt dat een kwart van de tieners (23,7 %) al meer moest betalen voor een beltoon dan ze oorspronkelijk dachten.

Minder dan een op de tien jongeren (7,5 %) abonneerde zich op dergelijke dienst zonder het te beseffen.

Luisterend oor

Met wie praten jongeren over internetrisico's? Van wie krijgen ze tips of worden ze gewaarschuwd?

Vriend(inn)en (46,2 %) en oudere broers en zussen (26,9 %) spelen een grote rol bij het uitwisselen van tips over het gebruik van internettoepassingen.

Opvallend is dat 1 op de 4 jongeren (26,8 %) eigenlijk van niemand tips of advies krijgt over internetgebruik.

Wat het waarschuwen voor potentiële internetgevaaren betreft, ziet het beeld er iets anders uit. Ouders spelen hier een prominentere rol dan vriend(inn)en en broers of zussen. De helft van de tieners (52,3 %) wordt door de ouders gewezen op mogelijke gevaren van het internet. Het aandeel van de media is hier ook niet onbelangrijk. Na de ouders zijn de media de belangrijkste bron van waarschuwingen (28,5 %). Een vijfde van de tieners (20,6 %) krijgt hierover van niemand informatie. Leerkrachten (17,5 %), vriend(inn)en (17,4 %) en oudere broers of zussen (16,6 %) vervullen ongeveer in dezelfde mate een rol bij het wijzen op potentiële gevaren van internetgebruik.

Onprettige ervaringen op het internet worden dan wel weer bij ruim de helft van de tieners (54,8 %) met vrienden of vriendinnen gedeeld. Een derde van de jongeren (34,6 %) vertelt dit aan hun ouders. Een vijfde geeft aan hier met niemand over te praten. Een bijna even groot deel van de tieners (19,9 %) zoekt een luisterend oor bij een oudere broer of zus.

Oplossingen

Zowel de tieners als de ouders werden gevraagd welke maatregelen ze belangrijk vinden om bepaalde risico's te voorkomen. De maatregelen kunnen in drie categorieën opgesplitst worden. Een eerste type is gericht op het informeren en sensibiliseren van tieners en ouders via verschillende kanalen. Een tweede type bestaat uit wetgevende en andere initiatieven van de overheid. Een derde soort maatregelen is van technologische aard.

Zeven op tien jongeren vinden een centraal meldpunt voor klachten over gevaren op het internet belangrijk (70,5 %). Strengere wetten over porno online vindt 66,8 % van de tieners belangrijk. Jongeren vragen niet alleen meer beperkende maatregelen.

Maar liefst 65,3 % wenst een ruimer aanbod websites met inhoud op maat van jongeren. Daarnaast vinden tieners websites met tips over hoe het internet veilig te gebruiken (62,0 %) belangrijk als maatregel. Iets minder tieners (61,1 %) vinden filtersoftware waarmee men de toegang tot bepaalde websites kan blokkeren belangrijk.

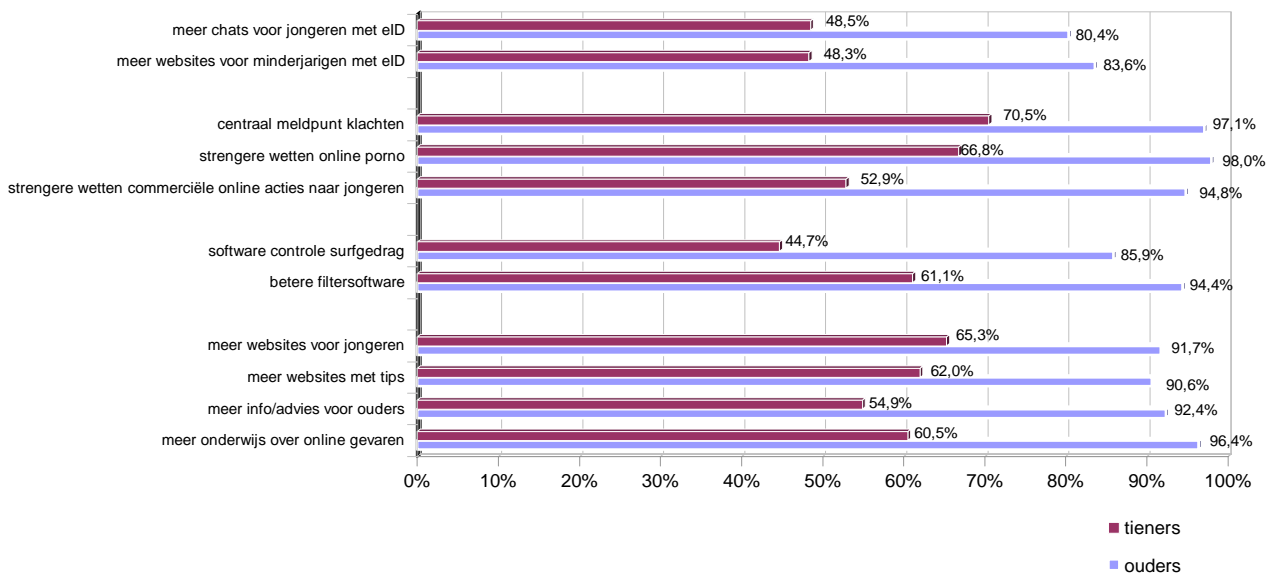
Zes op de tien jongeren (60,5 %) voelt veel voor meer onderwijs rond de gevaren van het internet.

Meer informatie of advies voor ouders vindt de helft (54,9 %) van de jongeren belangrijk. Eenveneens de helft van de tieners (52,9 %) vindt strengere wetten voor commerciële activiteiten gericht op jongeren op het internet belangrijk.

Andere maatregelen kunnen niet de helft van de tieners overtuigen. Iets minder dan de helft van de tieners is te vinden voor afgeschermdde websites en chatboxen voor minderjarigen door middel van de elektronische identiteitskaart (respectievelijk 48,3 % en 48,5 %). Betere software om het surfgedrag te kunnen controleren vindt 44,7 % van de tieners (heel) belangrijk.

Ouders hechten duidelijk meer belang aan de voorgestelde maatregelen voor een veiliger internet dan hun tieners. Alle maatregelen zijn voor minimum acht op de tien ouders belangrijk.

Figuur 6: Belang van maatregelen voor tieners en ouders (N=1801)

De top drie maatregelen voor de tieners is: (1) een centraal meldpunt voor klachten, (2) strengere wetten tegen online porno en (3) meer websites op maat van tieners.

Ouders hechten eveneens belang aan (1) strengere wetten over porno online, (2) een centraal meldpunt en (3) meer aandacht in het onderwijs voor risico's op het internet. Dit laatste vinden ook 6 op de 10 tieners belangrijk, evenals websites met tips over hoe omgaan met online risico's en betere filtersoftware.

Ook tijdens de focusgroepen werd hierop ingegaan. De tieners zouden het fijn vinden als er spelenderwijs met het internet wordt omgegaan in schoolverband, waarbij ook meer uitleg gegeven wordt over hoe ze betrouwbare sites kunnen opzoeken en herkennen. Dergelijke vaardigheden worden best zo vroeg mogelijk aangeleerd, volgens de tieners. Onderwerpen die volgens de jongeren ook op school ter sprake zouden moeten komen zijn onder meer verslaving (games, internet), virussen en virusscanners, spam, het beschermen van persoonlijke gegevens en risico's bij het chatten.